

Mladen Parlov

RAZGOVORI

Split, 2024.

Predgovor

Svoje velebno i najvažnije teološko djelo, *De Trinitate – O Trojstvu*, kojemu je posvetio oko dvadesetak godina proučavanja, razmatranja i pisanja, sv. Augustin zaključuje molitvom: „Gospodine Bože naš, vjerujemo u te Oca i Sina i Duha Svetoga. Istina, naime, ne bi kazala ‘idite, krstite sve narode u imenu Oca i Sina i Duha Svetoga’ (Mt 28,19) da nisi Trojstvo. Ne bi niti, Gospodine Bože, zapovjedio da se krstimo u imenu onoga tko nije Gospodin Bog. Ni božanska riječ ne bi rekla ‘počuj, Izraele, Gospodin Bog tvoj jedan je Bog’ (Pnz 6,4) kada ne bi tako bio Trojstvo da si jedan Gospodin Bog. I kada bi ti, Bože Oče, sam bio i bio sam Sin, tvoja Riječ, Isus Krist i vaš Dar Duh Sveti, ne bismo čitali u Pismima istine ‘poslao je Bog svoga Sina’ (Iv 3,17; Gal 4,4). Ni ti, o Jedinorođeni, ne bi kazao o Duhu Svetome ‘koga će Otac poslati u moje ime’ (Iv 14,26) i ‘koga ću vam ja poslati od Oca’ (Iv 15,26). Ravnajući svoj trud prema tome pravilu vjere koliko mogoh, koliko si učinio da mogu, tražio sam te i želio razumom vidjeti što sam vjerovao i mnogo sam raspravljao i naprezao se. Gospodine Bože moj, jedina moja nado, usliši me da umoran ne prestanem da te tražim, nego da uvijek žarko tražim tvoje lice“ (*De Trinitate*, XV,51). Augustinovo traženje Božjega lica nije traženje filozofskog prvog počela ili prvog pokretača, nego je traženje Boga koji je jedina čovjekova nada, Boga kojemu je stalo do čovjeka, Boga koji ljubi čovjeka. Augustin je, kako piše u

svojim *Ispovijestima*, Božje lice pronašao u licu Isusa iz Nazareta, u licu Bogočovjeka u kojemu je Bog do kraja objavio sebe i svoje spasenjske naume o čovjeku i njegovoj sudbini.

U Isusu Kristu Bog je objavio svoje lice puno milosrđa prema ljudima: „Bog je tako ljubio svijet te je dao svoga Sina Jedinorođenca da nijedan koji u njega vjeruje ne propadne, nego da ima život vječni. Ta Bog nije poslao Sina na svijet da sudi svijetu, nego da se svijet spasi po njemu“ (Iv 3,16-17). Na Posljednjoj večeri Isus će svojim učenicima do kraja otkriti svoj identitet: „Tko vidi mene vidi i Oca... ja sam u Ocu i Otac u meni“ (Iv 14,9.11). Nakon što je izvršio Očev naum spasenja, a koji je kao vrhunac imao njegovo vazmeno otajstvo, Isus povjerava svojim učenicima udioništvo u poslanju koje je on primio od Oca: „Kao što mene posla Otac i ja šaljem Vas“ (Iv 20,21); „Primit ćete snagu Duha Svetoga koji će sići na vas i bit ćete mi svjedoci u Jeruzalemu, po svoj Judeji i Samariji i sve do kraja zemlje“ (Dj 1,6); „Pođite dakle i učinite mojim učenicima sve narode krsteći ih u ime Oca i Sina i Duha Svetoga i učeći ih čuvati sve što sam vam zapovjedio“ (Mt 28,19-20).

Za vrijeme svoga zemaljskog života Isus Krist je vršio trostruku službu: proroka, svećenika i kralja. Kad povjerava Crkvi da nastavi njegovo poslanje, a tijekom povijesti Crkva je puno toga učinila, sve se u biti može svesti na troje: službu naviještanja riječi Božje (udioništvo u Isusovoj proročkoj službi); službu posvećivanja (udioništvo u Isusovoj svećeničkoj službi) i službu kršćanske ljubavi ili *caritasa* (udioništvo u Isusovoj kraljevskoj službi).

U crkvenom poslanju prvenstvo pripada službi propovijedanja, odnosno navještaju riječi Božje, jer bez navještaja nema ni vjere, a bez vjere nema ni spasenja. Služba propovijedanja vrši se kroz različite oblike: od navještaja i tumačenja riječi Božje u misnom slavlju, preko vjeronauka, odnosno poučavanja i odgoja nadasve djece i mladih u vjeri, pa do molitve i različitih oblika slavljenja riječi Božje. Svakako, svi ma koji su postali dionici poslanja koje je Gospodin Isus povjerio Crkvi, riječ Božja, njezino naviještanje i tumačenje, odnosno bavljenje riječju Božjom postaje središnji sadržaj njihova poslanja i života. Središnji sadržaj službe propovijedanja je jednostavno Evanđelje, odnosno Isus Krist i njegova poruka. Isus Krist je po sebi Radosna vijest, Evanđelje, jer je u njemu Bog očitovao i darovao samoga sebe. Zahvaljujući Isusu više nismo stranci u „kući Božjoj“, postali smo ljubljena djeca, baštinici spasenja.

Na križu, kratko prije smrti, Isus povjerava ljubljenog učenika Majci, a nju ljubljenom učeniku (usp. Iv 19,26). Pod križem Isus otkriva svojoj Majci njezin najdublji identitet i ulogu koju joj je Otac nebeski namijenio u ekonomiji spasenja: ona je pozvana biti Majkom u redu milosti (usp. LG 61); od Majke Jednoga postat će Majkom sviju, Majkom novog čovječanstva što ga njezin Sin s križa okuplja u jednu, Božju obitelj. Službenici Riječi, dakle svi koji imaju udioništvo u naviještanju riječi Božje, trebaju „računati“ s Marijom, odnosno Mariju integrirati u svoj osobni duhovni život te u svoje blagovjesničko poslanje. Naime, Marija je ne samo uzor ostvarenog vjerničkog života, a njezin se je život ostvario po vjernom

slušanju i vršenju riječi Božje, nego je ujedno Ona koja najbolje poznaje dubine otajstva Onoga tko je njezin Sin. U njezinoj školi moguće je steći ono najizvršnije spoznanje Isusa Krista, zbog kojega je, primjerice, sv. Pavao sve drugo s prijezirom odbacivao (usp. Fil 3,8).

Naviještanje, odnosno priopćavanje nije nešto što se odnosi isključivo na riječ Božju, odnosno na ono što je Bog rekao o sebi i čovjeku, nego se odnosi na otajstvo samoga Boga. Naime, Bog je u sebi trajno, vječno priopćavanje, darivanje, prožimanje, odlaženje i povratak od Oca ka Sinu, i od Sina ka Ocu, a sve u Duhu Svetomu. Od otajstva Trojstva, Boga u sebi, do povijesti spasenja, koja počinje stvaranjem, opet je priopćavanje, izgovaranje riječi i poruke na djelu: „I reče Bog neka bude... i bi tako“. U Božji stvarateljski naum i red sotona i čovjek unose nemir i nered. No, iznova je na djelu priopćavanje, odnosno poruka Protoevanđelja: „Neprijateljstvo ja zamećem između tebe i žene, između roda tvoga i roda njezina; on će ti glavu satirati, a ti ćeš joj vrebati petu“ (Post 3,15). Povijest ljudskog pada, grijeha i nasilja postaje povijest spasenja, povijest priopćavanja, unutar koje poseban spomen zavrjeđuje gradnja Kule babilonske, odnosno zbrka i pomutnja jezika (usp. Post 11,1-9) te događaj Duhova s darom jezika (usp. Dj 2,1-11), čime je iznova omogućena komunikacija koja je usredotočena na otajstvo Isusa Krista. Naviještaj Isusa Krista ili bolje reći naviješteni Krist omogućuje susret osoba u vjeri i ljubavi te je jedino u Njemu, u Uskrslome, moguća istinska komunikacija među ljudima, jer im otkriva da su braća i sestre istog nebeskoga Oca. Prem-

da je privilegirani put navještaja, odnosno svjedočenja Isusa Krista, prema papi Pavlu VI., svjedočanstvo svetoga života, ipak je potreban i nužan i izričit navještaj riječi Božje. Svatko kome je povjereno udioništvo u naviještanju riječi Božje trebao bi trajno imati na umu riječi sv. Pavla: „Jer što navješćujem evanđelje, nije mi na hvalu, ta dužnost mi je. Doista, jao meni ako evanđelja ne navješćujem“ (1 Kor 9,16).

U govoru o navještaju riječi Božje nužno je, zvuči gotovo paradoksalno, riječ-dvije reći o potrebi šutnje; i ne samo zato što je u konačnici ono što se odnosi na Boga neizrecivo nego jer i sam Bog progovara kroz šutnju. O toj Božjoj šutnji, a koja je po sebi najveća objava, silno duboko govori otajstvo Kristova Križa u kojem se očituje krajnja Božja ljubav prema ljudima. Ako nam Bog progovara i kroz šutnju to znači da mu mi možemo uzvratiti kroz šutnju. Molitva je, kaže se, dijalog, razgovor s Gospodinom Bogom, a ona to doista i jest, iz čega je lako zaključiti da je šutnja nužna za molitvu, odnosno da su nužni trenuci sabranosti i tišine unutar kojih se može „začeti i poroditi“ riječ koja će biti smisljena, koja će biti nositeljica smisla, jer će biti odgovor na Božju riječ koja je pala u čovjekovu nutrinu. Kako bi bilo dobro da se svaki ljudski govor rađa poslije trenutaka šutnje i razmišljanja.

Za jednog profesora teologije, koji je dijelom bio i jest angažiran i u pastoralu kao ispomoć u pojedinim župama Splitsko-makarske nadbiskupije, bavljenje riječju Božjoj prije svega znači bavljenje svojim predavanjima, odnosno prenošenjem studentima teološkog sadržaja, koji je vlastit predmetima koje poučava. No, i tu je riječ Božja u prvom planu, budući

da je Sveto pismo duša sve teologije (usp. Dekret o odgoju i obrazovanju svećenika, *Optatam totius*, 16), odnosno svi teološki predmeti svoje uporište i izvor imaju u Pismu.

Dio svećeničkog poslanja su i javni nastupi u obliku raznih predavanja, tribina, duhovnih nagovora i sl. Profesoru teologije su uz to otvoreni i mediji koji su uglavnom nedostupni župnicima, odnosno svećenicima u pastoralu. Riječ je o raznim tiskovnim i elektroničkim medijima. Od 2000. godine imao sam brojne prigode za nastupiti u raznim TV emisijama, kako na lokalnim (*TV Jadran*, *TV Dalmacija*; *TV Mreža*) tako i na nacionalnim televizijama (*HRT*, *Laudato TV*). Također sam u više navrata bio zamoljen za razgovor za tiskovine (*Hrvatsko slovo*, *Slobodna Dalmacija*, *Glas Koncila*, *Naša ognjišta*, *Katolički tjednik*, iz Sarajeva) te za internetske mrežne stranice (*Bitno.net*, *Katolik.hr*, *mrežne stranice Hrvatske udruge Benedikt – hu-benedikt.hr*).

Ova knjiga donosi izabrani dio razgovora koje sam, od 2007. do 2023., imao s različitim novinarima i publicistima, u svjetovnim i crkvenim medijima, kako u onim tiskanima tako i u elektroničkim. Ti su razgovori s novinarima bili obogaćujući jer sam, s jedne strane, imao prigodu susresti se s osobama koje se zanimaju za vjerske teme te s njima razmijeniti mišljenja, a s druge to su također bile prigode da vršim svoje svećeničko poslanje, naime da navješćujem Isusa Krista kao jedinoga Spasitelja svijeta. Inače, sa strane novinara, kako u svjetovnim tako i u crkvenim medijima, uvijek sam doživljavao puno poštovanja, za što im ovom prigodom zahvaljujem, a nadam se da

sam i ja, sa svoje strane, znao iskazati poštovanje prema njima i njihovu radu. U biti svećeničko i novinarsko poslanje prilično su bliski, ukoliko se bit i jednoga i drugoga nalazi ponajprije u traženju i naviještanju istine. Dakako da za kršćane ta istina ima ime: Isus Krist, umrli i uskrsli, koji je objavio istinsko lice Boga, ali i dostojanstvo čovjeka. Razgovori su u knjizi posloženi kronološkim redom i uglavnom u obliku kako su bili objavljeni, odnosno izrečeni u TV emisijama.

Ovim putem zahvaljujem svim novinarima i novinarkama koji su me pozivali na razgovore ili u svoje TV emisije. Zahvaljujem kolegici Ivi Jakelić, studentici Katoličkog bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Splitu, za pomoć pri transkripciji dvaju razgovora, onog s novinarom i publicistom Tihomirom Dujmovićem, te razgovora s Kristinom Bitanga, za emisiju „Vidljivi tragovi“, koja je emitirana na TV Jadranu te reprizirana na Laudato TV-u.

Ako barem jedna osoba u ovoj knjizi pronade odgovore na pitanja koja je tište i muče tada je ova knjiga ispunila svoju svrhu. A tada i uvijek neka sve bude Gospodinu našem Isusu Kristu na čast i slavu te njegovoj i našoj majci Mariji.

Autor

SADRŽAJ

Predgovor	5
Marija je neraskidivo povezana s poviješću i budućnošću hrvatskog naroda.	13
Marija poručuje: Bog te ne može i ne želi ostaviti	27
Razgovor o apologetici	39
Malo bi značilo Kristovo otkupljenje da čovjeku nije udijeljen dar Duha Svetoga	45
Kršćanski pogled ne trpi katastrofičnost.	57
Sv. Benedikt je posijao sjeme nove civilizacije	69
Kršćanstvo nudi svijetu istinsku nadu.	83
O nastavi u vrijeme pandemije	93
Svijet i kršćanstvo u krizi	97
Vjeru živjeti na osobniji i proživljeniji način. . . .	129
Hrvatska teologija je aktualna ali je Crkva postala irelevantna	137
Pobožnost prema BD Mariji	151
O Velikom tjednu.	169
Svi Sveti i Dušni dan	185
Život u braku	205
O istinskoj proslavi Božića	213